

היערכות מערכת החינוך לאירועי זיהום אוויר חריג

האוויר שאנו נושמים עלול להזדהם, הן בעקבות תופעות טבעיות (כגון סופות חול), והן בעקבות פעילות האדם (כגון פליטות ממפעלים, שריפה וזיהום תחבורתי). קיימים מזהמי אוויר גזיים, כגון: תחמוצות חנקן/חנקן-דו-חמצני, אוזון, גפרית-דו-חמצנית ובנזן, וכן מזהמי אוויר חלקיקיים, כגון: תוצרי שריפה, אבק ופית.

חשיפה לזיהום אוויר משפיעה במיוחד על ילדים ממספר סיבות:

- מערכות הגוף של ילדים (לב, ריאות ומוח) נמצאות בשלבי התפתחות.
- ילדים נושמים יותר אוויר ממבוגרים ולכן נחשפים יותר למזהמים.
- ילדים מבליים יותר זמן בחוץ וחשופים יותר לתרסיסים ולגזים, הן בשל נמיכות קומתם והן בשל הרגלי המשחק שלהם.
- ילדים בדרך כלל פעילים יותר ממבוגרים. במהלך פעילות גופנית, קצב הנשימה עולה ונפח האוויר הנכנס לגוף גדל משמעותית. יתר על כן, בפעילות גופנית אירובית מתבצע מעבר מנשימה דרך האף לנשימה דרך הפה ובכך נכנסות לגוף כמויות גדולות של אוויר, כולל מזהמים. לפיכך, פעילות גופנית בתנאים של זיהום אוויר עלולה להביא לחשיפה גבוהה יותר למזהמים, יחסית לחשיפה של אדם שאינו פעיל ונמצא באותם תנאים סביבתיים.

נזקי החשיפה לזיהום אוויר

חשיפה לזיהום אוויר עלולה להזיק לבריאות ומהווה גורם משמעותי בהתפתחות מחלות כגון אסתמה, מחלות לב וכלי דם, סרטן ריאות וסכרת ואף עלולה לגרום למוות. אסתמה היא אחת מהמחלות הכרוניות העיקריות בגיל בית הספר אשר גורמת במקרים רבים לאשפוזים ולהיעדרות מספסל הלימודים. בנוסף, אסתמה עלולה לפגוע בהתפתחות התקינה בילדות ולגרום לבעיות בריאותיות בגיל מבוגר. חשיפה לזיהום אוויר בינקות ובילדות, גם אם אינה גורמת למחלה בשלבי חיים אלה, עשויה להשפיע על התחלואה בהמשך החיים.

היערכות משרדי הממשלה במצבי זיהום אוויר

חוק אוויר נקי בישראל משנת 2008 קובע ערכי התרעה עבור מזהמים מסוימים. חשיפה למזהמים אלה, אפילו לזמן קצר, בעת חריגה מהערכים שנקבעו, עלולה לגרום לפגיעה בבריאות, ולכן יש לנקוט באמצעים מידיים למניעת החריגה. מערך ניטור האוויר במשרד להגנת הסביבה אחראי לביצוע מעקב אחר איכות האוויר בישראל. כאשר עולה חשש לעלייה בזיהום האוויר, בהתייעצות עם משרד הבריאות, מתפרסמות הנחיות להגבלת פעילות חוץ מבנית או הגבלתה עבור אוכלוסיות שונות, בהתאם לרמת זיהום האוויר. במקרה של זיהום אוויר חריג מומלץ לאוכלוסיות רגישות, לרבות ילדים, להימנע משהייה בחוץ. כמו כן מומלץ להימנע מפעילות גופנית מאומצת בחוץ, כגון: הליכה נמרצת, ריצה קלה, משחקי כדור וכו'.

הנחיות רלוונטיות לנבי אירועי זיהום אוויר מועברות למוסדות החינוך באמצעות המפקחת על הבריאות במשרד החינוך ובאמצעות אגף הבטיחות של משרד החינוך.

היערכות משרד החינוך במצבי זיהום אוויר חריג

במקרה של זיהום אוויר חריג ובהתאם להמלצות:

- (א) התלמידים מתבקשים לא לצאת מחוץ למבנים בהפסקות.
- (ב) מומלץ לקיים את שיעורי החינוך הגופני בתוך אולמות סגורים ולא מחוץ למבנים.
- (ג) גופים המטיילים או המבצעים פעילות בחוץ מתבקשים להיערך בהתאם להנחיות חדר מצב טיולים.

חוזר מנכ"ל משרד החינוך מדצמבר 2015 קורא למנהלי מוסדות החינוך להיות קשובים להודעות המתפרסמות בתקשורת אודות זיהום אוויר חריג ולהיערך בהתאם. חשוב לציין כי האחריות להיערכות גני הילדים ובתי הספר במצבים של זיהום אוויר חריג מוטלת על מנהלי המוסדות החינוך.

למידע נוסף על אודות זיהום אוויר:

https://www.gov.il/apps/sviva/airq/search_air_quality_forecast

